

3. Литовченко О. Ю. Оптимізація структури капіталу як складова стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства. // Вісник економіки транспорту і промисловості – 2010. – № 29. – с.25-30.
4. Маргасова В.Г. Фінансові ризики функціонування системи менеджменту акціонерних товариств / В.Г. Маргасова, А.В. Роговий // Актуальні проблеми економіки : наук. економ.журнал. – 2010. – № 1 (103). – С. 136-142.
5. Румянцев С.В. Фондовий ринок України у 2011 році / С.В. Румянцев // Цінні папери України. – 2012. – № 4 (701). – С. 126-132.
6. Савенко Н.В. Особливості формування і сучасний стан акціонерного сектору в Україні / Н.В. Савенко // Всеукраїнський науковий-виробничий журнал / Інноваційна економіка. – К.: Либідь, 2011. – 25 с.
7. Селіверстова Л.С. Організаційно-правові форми підприємств в системі корпоративного управління / Л.С. Селіверстова // Фондовий ринок. – 2010. – № 14. – С. 12-15.
8. Фонд державного майна України. Звіт про результати управління корпоративними правами держави в господарських товариствах, національних акціонерних та державних холдингових компаніях 2008-2013 р.р.
9. Школьник І.О. Капіталізація фондового ринку України в контексті світових тенденцій / І.О. Школьник // Фінанси України: журнал. – 2011. – № 4. – С. 65-68.
10. Яремко І. Й. Управління капіталом підприємства: економічний і фінансовий інструментарій: Монографія / І.Й. Яремко. – Львів: Каменяр, 2009. – 176 с.

References

1. Baiura D.O., Sytenko D.D. Analiz vplyvu yakosti korporatyvnoho upravlinnia na vartist kompanii. [The analysis of influence of quality of corporate management on the cost of the company]. Naukovyi visnyk NLTU Ukraine. Lviv: RVV NLTU of Ukraine, no. 22.4. (2012). 314-319.
2. Zhuchenko Z.O. Aktsionerni tovarystva: problemy upravlinnia ta rozvytku [The joint stock companies: problems of management and development]. Aktualni problemy ekonomiky. no. 8. (2010). 103-109.
3. Lytovchenko O.Yu. Optymizatsiia struktury kapitalu yak skladova stratehii zabezpechennia finansovoi bezpeky pidpriemstva [Optimization of the capital structure as component of strategy of providing of financial safety of an enterprise]. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti. No. 29. (2010). 25-30.
4. Marhasova V.H. Finansovi ryzyky funktsionuvannia systemy menedzhmentu aktsionerykh tovarystv [The Financial risks of functioning of management system of joint stock companies]. Aktualni problemy ekonomiky: naukovyi ekonomichnyi zhurnal No. 1 (103). (2010). 136-142.
5. Rumiantsev S.V. Fondovyi rynek Ukraine v 2011 [The share market of Ukraine in 2011]. Tsinni papery Ukraine. 4 (701). (2012). 126-132.
6. Savenko N.V. Osoblyvosti formuvannia i suchasnyi stan aktsionemoho sektoru v Ukraine [The peculiarities of the formation and modern situation of a joint-stock sector in Ukraine]. Vseukrainskyi naukovyi-vyrobnychiy zhurnal: Innovatsiina ekonomika. Kyiv: «Lybid», 2011. 25 p.
7. Seliverstova L.S. Orhanizatsiino-pravovi formy pidpriemstv v systemi korporatyvnoho upravlinnia [The forms of incorporation of enterprises in the system of corporative management]. Fondovyi rynek. 14. (2010). 12-15.
8. Fond derzhavnoho maina Ukraine. Zvit pro rezultaty upravlinnia korporatyvnymy pravamy derzhavy v hospodarskykh tovarystvakh, natsionalnykh aktsionerykh ta derzhavnykh kholdynhovykh kompaniiakh 2008-2012 [The State Property Fund of Ukraine. A report on the results of management of the state corporate rights in economic companies, national join-stock and state holdings companies of 2008-2012].
9. Shkolnyk I.O. Kapitalizatsiia fondovoho rynku Ukraine v konteksti svitovykh tendentsii [The capitalization of the fund market of Ukraine in the context of world tendencies]. Finansy Ukraine: zhurnal. 4. (2011). 65-68.
10. Yaremko I.I. Upravlinnia kapitalom pidpriemstva [The management by the capital of enterprise]: economic and financial tools: monograph]. Lviv: Kameniar, 2009. 176 p.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Горбатенко Олена Анатоліївна, старший викладач кафедри економіки підприємства ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» вул. Богдана Хмельницького, 76 кв. 83 м. Переяслав-Хмельницький, 08400, Україна

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Горбатенко Елена Анатольевна, старший преподаватель кафедры экономики предприятия ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды» вул. Богдана Хмельницкого, 76 кв. 83 м. Переяслав-Хмельницкий, 08400, Украина

DATA ABOUT THE AUTHOR

Gorbatenko Olena Anatoliivna, senior teacher SHEE «Pereiaslav-Khmelnyskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University» 76 Bohdan Khmelnytskyi street, 83 fl., Pereiaslav-Khmelnyskyi, Kyiv region, 08400, Ukraine

УДК 336.142.3

ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Гусаревич Н.В.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання формування державного бюджету в умовах трансформації економіки.

Метою дослідження є розкриття сутності державного бюджету як складової бюджетного процесу.

Методи дослідження. У роботі застосовано сукупність наукових методів і підходів, у тому числі системний, структурний, порівняльний, факторний методи, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження.

Результати роботи. Узагальнено та систематизовано особливості формування доходної частини державного бюджету в умовах трансформації економіки. Визначено структуру видатків державного бюджету за функціональною класифікацією на сучасному етапі соціально-економічного розвитку країни, здійснено аналіз дефіциту бюджету. Обґрунтовано доцільність підвищення якісного рівня бюджетного планування, ефективності використання бюджетних коштів виходячи з основних положень середньострокового бюджетного прогнозування та програмно-цільового методу формування бюджету.

Галузь застосування результатів роботи. Управління державними фінансами. Бюджетне планування у системі фінансово-економічних відносин.

Висновки. З метою належного формування державного бюджету необхідним є створення сприятливого макроекономічного середовища, здійснення послідовних та дієвих заходів у бюджетно-податковій сфері, забезпечення стійкості системи функціонування державних фінансів. Державний бюджет має забезпечувати відновлення та розвиток економіки країни, здійснення структурних змін в бюджетній сфері. Доцільним є удосконалення системи планування і виконання видаткової частини державного бюджету виходячи з основних положень програмно-цільового методу формування бюджету.

Ключові слова: бюджет, бюджетна система, державний бюджет, формування доходів бюджету, планування видатків бюджету, ефективність використання бюджетних коштів, соціально-економічний розвиток країни.

ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Гусаревич Н.В.

Предметом дослідження являються теоретические и практические вопросы формирования государственного бюджета в условиях трансформации экономики.

Целью исследования является раскрытие сущности государственного бюджета как составной бюджетного процесса.

Методы исследования. В работе применена совокупность научных методов и подходов, в том числе системный, структурный, сравнительный, факторный методы, что позволило реализовать концептуальное единство исследования.

Результаты работы. Обобщены и систематизированы особенности формирования доходной части государственного бюджета в условиях трансформации экономики. Определена структура расходов государственного бюджета по функциональной классификации на современном этапе социально-экономического развития страны, осуществлен анализ дефицита бюджета. Обоснована целесообразность повышения качественного уровня бюджетного планирования, эффективности использования бюджетных средств исходя из основных положений среднесрочного бюджетного прогнозирования и программно-целевого метода формирования бюджета.

Область применения результатов работы. Управления государственными финансами. Бюджетное планирование в системе финансово-экономических отношений.

Выводы. С целью надлежащего формирования государственного бюджета необходимо создание благоприятной макроекономической среды, осуществление последовательных и действенных мер в бюджетно-налоговой сфере, обеспечение устойчивости системы функционирования государственных финансов. Государственный бюджет должен обеспечивать восстановление и развитие экономики страны, проведение структурных изменений в бюджетной сфере. Целесообразно совершенствование системы планирования и исполнения расходной части государственного бюджета исходя из основных положений программно-целевого метода формирования бюджета.

Ключевые слова: бюджет, бюджетная система, государственный бюджет, формирование доходов бюджета, планирование расходов бюджета, эффективность использования бюджетных средств, социально-экономическое развитие страны.

THE STATE BUDGET IN THE ECONOMIC TRANSFORMATION

Husarevych N.V.

The subject of research is theoretical and practical issues of the formation of the state budget in the economic transformation.

The aim of the study is to outline the nature of the state budget as part of the budget process.

Research methods. In this paper applies a set of scientific methods and approaches, including systemic, structural, comparative, factor methods, allowing to implement conceptual integrity of the study.

The results of the work. Generalized and systematic features of the formation of the state budget in the economic transformation. The structure of government expenditure by functional classification at the present stage of social and economic development, the analysis of the budget deficit. The necessity of increasing the quality of budget planning, effective use of budget funds on the basis of the main provisions of medium-term budget forecasting and program budgeting budgeting

Range of application performance. Management of public finances. Budget planning in the system of financial and economic relations.

Conclusions. For proper formation of the state budget, it is necessary to create a favorable macroeconomic environment, a sustainable and effective measures in the fiscal area, ensuring the stability of the functioning of public finances. State budget should provide for the rehabilitation and development of the economy, structural changes in the public sector. It makes sense to improve the system of planning and implementation of state spending on the basis of the main provisions of program budgeting budgeting.

Key words: budget, budget system, state budget, income generation budget planning expenditures, effective use of budget funds, socio-economic development.

Постановка проблеми. Державний бюджет є вагомим інструментом соціально-економічного розвитку країни. Важливим є формування збалансованого державного бюджету, підвищення рівня ефективності видатків бюджету у системі управління державними фінансами.

Формування державного бюджету в умовах трансформації економіки потребує удосконалення інституційних засад розвитку бюджетної системи. З посиленням регулюючої функції державного бюджету особлива увага приділяється впливу бюджетного механізму на забезпечення дієвого суспільного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед наукових досліджень зарубіжних вчених у сфері державних фінансів, бюджетно-податкової політики можна назвати праці Ш. Бланкарта, Дж. Б'юкенена [1], А. Вагнера, Дж. Кейнса [4], А. Лаффера, В. Лебедева, В. Леонтьєва, Р. Лукаса, А. Маршала, А. Пігу, Д. Рікардо, П. Самуельсона [5], А. Сміта, Дж. Стігліца, В. Танзі, С. Фішера, М. Фрідмана, Дж. Хікса, Г. Шахової.

Питанням формування державного бюджету як інструменту регулювання соціально-економічних процесів присвячені праці вітчизняних вчених: О. Василика [3], В. Гейця, І. Запатріної, І. Лук'яненко, І. Луїної, І. Лютого, Д. Полозенка, Г. П'ятаченка, В. Федосова, І. Чугунова [6], С. Юрія та інших.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання формування державного бюджету в умовах трансформації економіки.

Метою статті є розкриття сутності формування державного бюджету як складової бюджетного процесу.

Методи дослідження. У роботі застосовано сукупність наукових методів і підходів, у тому числі системний, структурний, порівняльний, факторний методи, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження.

Результати дослідження. У період становлення та розвитку бюджетної системи України змінювалася її структура відповідно до економічного середовища країни. Бюджет як складова системи державних фінансів є важливим інструментом регулювання розвитку економіки країни. Бюджетна система як інструмент соціально-економічного розвитку країни відображає економічні відносини у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту. Із затвердженням нової редакції Бюджетного Кодексу України, що стало наступним етапом процесу бюджетного реформування, підвищився якісний рівень бюджетного планування та прогнозування, ефективність використання бюджетних коштів.

Інституційні перетворення, зумовлені трансформацією вітчизняної економіки, обумовлюють необхідність удосконалення механізму формування державного бюджету у системі економічного розвитку країни. Від якості та своєчасності прийняття рішень щодо формування державного бюджету залежить результативність бюджетного регулювання. Важливим є запровадження дієвих бюджетних механізмів у системі інституційного середовища суспільства, посилення фінансової стійкості державного бюджету, підвищення результативності програмно-цільового методу планування видатків державного бюджету.

Державний бюджет є одним із вагомих інструментів регулювання суспільного розвитку, у процесі його формування та виконання здійснюється розробка основних напрямів використання бюджетних коштів, відповідно до основних завдань розвитку економіки країни. Державний бюджет є складовою фінансового забезпечення економічного зростання. Необхідним є здійснення аналізу формування доходів та видатків державного бюджету як вагомій складовій бюджетного процесу.

Бюджетна політика у сфері формування дохідної частини бюджету є дієвим інструментом регулювання соціально-економічних процесів. Доходи бюджету мають визначатися як економічна, правова та матеріальна категорії, а також з позицій соціального та історичного аспектів. Здатність доходів бюджету як важливого інструменту бюджетної політики впливати на соціально-економічні процеси в країні забезпечується передусім рівнем розвитку економіки. На дієвість бюджетного механізму суттєво впливає структура доходів бюджету, яка відіграє вагомую роль у досягненні суспільного розвитку.

На підставі проведеного дослідження розкрито архітектоніку формування доходів бюджету як складову фінансово-економічного регулювання, що ґрунтується на визначенні відповідних економічних взаємозв'язків, фіскального потенціалу податкової системи з урахуванням циклів економічного розвитку та адаптаційних можливостей бюджетних відносин до інституційних перетворень економіки, що сприятиме підвищенню ефективності стимулюючого впливу бюджету на економічний розвиток країни. Важливим є визначення напрямів регулювання у сфері бюджетних доходів виходячи з основних завдань та цілей економічного розвитку на середньострокову перспективу. Податкова політика має бути спрямованою на розширення обсягів внутрішнього попиту та стимулювання ділової активності суб'єктів підприємницької діяльності.

Посилення дієвості механізму формування доходів бюджету у країнах із розвинутою та трансформаційною економікою набувають важливого значення в умовах інституційних змін розвитку системи державних фінансів. Дослідження досвіду формування доходів бюджету в зарубіжних країнах, дозволило виявити основні тенденції у проведенні бюджетно-податкової політики протягом останніх років. Динамічний аналіз структури доходів бюджету, податкових пільг з 60-х років ХХ століття засвідчує соціалізацію бюджетно-податкових систем. Податкове навантаження виявляє високий ступінь кореляції із рівнем публічних соціальних видатків. Формування та здійснення бюджетної політики у сфері доходів має ґрунтуватися на підходах, спрямованих на досягнення фінансової збалансованості та дієвості економічних перетворень. Доходи бюджету формують фінансові можливості держави, що визначають у подальшому потенціал системи фінансово-економічного регулювання. Архітектоніка процесу формування доходів бюджету є основою бюджетно-податкової політики та має розглядатися з двох підходів – системності та процесуальності.

Використання доходів бюджету як інструменту регулювання соціально-економічного розвитку країни мають певні особливості в період трансформаційних змін в економіці, які полягають у забезпеченні макроекономічної рівноваги, створенні сприятливого фінансово-економічного середовища для розвитку стратегічних галузей. Важливим напрямом регулюючої ролі доходів бюджету є вплив на економічне зростання країни. Формування доходів бюджету має здійснюватись із врахуванням напрямів соціально-економічного розвитку країни, спрямованих на забезпечення сприятливого макроекономічного середовища, стабілізацію системи державних фінансів.

Особливості формування доходів бюджету у системі фінансово-економічного регулювання виявляються у їх складі та структурі, ефективність їх прогнозування визначає рівень результативності здійснення органами державної влади та місцевого самоврядування покладених на них функцій. Прогнозування доходів бюджету є важливою складовою системи бюджетного регулювання, що забезпечує формування бюджетних показників шляхом визначення цілей як на наступний бюджетний період так і на середньострокову перспективу з метою підвищення прозорості, ефективності та дієвості бюджетного процесу.

З початком рецесії підвищилась роль фінансово-економічного регулювання, спостерігається активне використання бюджетно-податкових інструментів. Динаміка податкових надходжень та доходів бюджету в цілому пов'язана із реалізацією стимулюючої фінансово-економічної політики.

З 2009 року по 2013 рік доходи державного бюджету зросли з 209 700,32 млн. грн. до 339 226,9 млн. грн. або на 61,77 відсотка. Найбільшу питому вагу у структурі доходів займають податкові надходження, що мають частку у структурі 71,01 відсотка у 2009 році та 77,46 відсотка в 2013 році, збільшення податкових надходжень протягом даного періоду становило 113 861,46 млн. грн. Слід зазначити, що найбільшу частку в структурі податкових надходжень займають податок на додану вартість, середній показник за цей період складає 39,10 відсотка та податок на прибуток підприємств, середній показник за цей період складає 16,31 відсотка.

Таблиця 1. Показники виконання доходів державного бюджету у 2009-2013 роках, млн. грн.

Показники	Роки									
	2009		2010		2011		2012		2013	
	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %
Всього доходів бюджету	209 700,32		240 615,24		314 616,87		346 053,96		339 226,9	
Податкові надходження	148 915,64	71,01	166 872,19	69,35	261 604,99	83,15	274 715,18	79,39	262 777,1	77,46
у тому числі:										
Податок на прибуток підприємств	32 569,80	15,53	39 969,20	16,61	54 739,44	17,40	55 349,74	15,99	54 318,42	16,01
Податок на додану вартість	84 596,65	40,34	86 315,91	35,87	130 093,75	41,35	138 826,82	40,12	128 269,3	37,81
Неподаткові надходження	50 676,76	24,17	65 067,72	27,04	49 087,80	15,60	68 287,62	19,73	72 853,17	21,48
Доходи від операцій з капіталом	1 060,05	0,51	586,95	0,24	517,69	0,16	1 231,44	0,36	255,4	0,08
Трансферти	7 769	3,7	6 624,75	2,75	237, 89	0,075	1 342,52	0,39	1609,28	0,47

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

Вагоме місце у структурі доходів державного бюджету становлять неподаткові надходження, що мають частку у розмірі 21,48 відсотка в 2013 році, їх питома вага складала 24,16 відсотка у 2009 році. Слід зазначити на скороченні надходжень до державного бюджету з доходів від операцій з капіталом, вони становлять частку в загальній структурі у розмірі 0,08 відсотка в 2013 році порівняно 0,51 відсотка у 2009 році, зменшення за цей період становило 804,65 млн.грн. Також відбулося скорочення надходжень до державного бюджету від трансфертів з 7 769 млн. грн. в 2009 році до 1 609,28 млн. грн. в 2013 році, частка в загальній структурі за цей період зменшилася з 3,7 відсотка до 0,47 відсотка.

Доходи бюджету складають фінансову основу для виконання покладених на державу функцій, тому є одним з основних важелів соціально-економічного розвитку суспільства. Доходи державного бюджету доцільно розглядати передусім як чинник, що впливає на сукупне споживання через рівень доходів соціальних груп, видів економічної діяльності та певним чином визначає напрями використання накопичень, що утворюються у процесі економічної діяльності, регулюють попит, структуру обсягів виробленої продукції та кінцевого споживання.

Дана динаміка доходів державного бюджету вплинула на формування видаткової частини державного бюджету. Аналіз державних видатків займає провідне місце, оскільки він надає змогу оцінити ефективність дій держави у проведенні економічної та соціальної політики. Склад видатків бюджету є індикатором пріоритетності тієї чи іншої функції держави.

Значним інструментом впливу держави на соціально-економічні процеси є бюджетне регулювання у сфері видаткової частини бюджету, механізм впливу видатків бюджету на обсяг сукупного попиту та пропозиції передбачає доцільність їх збільшення у період економічного спаду та відповідно зменшення у період стійкого економічного зростання. Водночас, важливим є формування оптимальної структури видаткової частини бюджету, яка була б достатньою для виконання основних функцій держави у сфері соціального захисту, національної оборони, забезпеченні громадського порядку, охорони здоров'я, освіти, а також створювала відповідні можливості дієвого впливу державних фінансових інститутів на економічну систему.

Дієвість планування видатків бюджету, як одна із важливих складових системи управління бюджетом, має суттєве значення в питаннях забезпечення стабільності фінансової системи країни, стійкого економічного зростання. У системі головного розпорядника бюджетних коштів на стадії планування видатків дозволить підвищити рівень ефективності бюджетних програм підготовка стратегічних планів їх діяльності, оптимальна структура бюджетних програм у межах граничних сум середньорічного бюджету, деталізація завдань та напрямів бюджетних видатків з розмежуванням на видатки споживання та видатки розвитку, встановлення чіткого взаємозв'язку між запланованими обсягами коштів бюджету і очікуваними результатами.

Сприятиме посиленню ефективності витрачання бюджетних коштів розвиток системи державного фінансового контролю, у тому числі аудиту бюджетних програм, дотримання фінансово-бюджетної дисципліни, раціональне витрачання ресурсів бюджету, зменшення втрат бюджету шляхом недопущення утворення дебіторської та кредиторської заборгованості. Важливим є здійснення підвищення рівня дієвості та прозорості механізмів державних закупівель. Застосування при плануванні видатків бюджету підтримки пріоритетних галузей економіки, позитивно впливає на створення нових робочих місць, підвищення якості відповідних суспільних послуг.

Розвиток підходів до формування необхідного рівня оцінювання результативності бюджетних програм має враховувати сукупність відповідних критеріїв, які дозволяють виявляти ступінь досягнення запланованих цілей та завдань програми в цілому та окремих заходів у межах цієї програми; розкривати інформацію про хід реалізації програми; забезпечувати повноту, доступність, реалістичність та своєчасність відповідних показників, що сприятиме посиленню якості процесу бюджетного планування.

У структурі видатків державного бюджету найбільшу питому вагу складають видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення, загальнодержавні функції, економічну діяльність.

Таблиця 2. Структура видатків Державного бюджету за функціональною класифікацією у 2009–2013 роках

Показники	Роки									
	2009		2010		2011		2012		2013	
	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %
Видатки, всього	180257,1		225822,5		238584,3		271221,9		287607,7	
Загальнодержавні функції	24850,4	13,79	34694,3	15,36	39996,6	16,76	44010,7	16,23	50101,08	17,42
Оборона	9663,3	5,36	11347,1	5,02	13241,1	5,55	14485,7	5,34	14843,04	5,16
Громадський порядок, безпека та судова влада	24159,2	13,4	28570,7	12,65	32415,3	13,59	36469,8	13,45	39190,93	13,63
Економічна діяльність	33294,3	18,47	36030	15,96	44771,6	18,77	49396	18,21	41299,21	14,36
Охорона навколишнього природного середовища	1824,3	1,01	2292,7	1,02	3008,4	1,26	4135,4	1,52	4595,01	1,59
Житлово-комунальне господарство	270,6	0,15	844,4	0,37	324,2	0,14	379,7	0,14	96,86	0,03
Охорона здоров'я	7535	4,18	8759	3,88	10223,8	4,29	11358,5	4,19	12879,34	4,48
Духовний та фізичний розвиток	3216,7	1,79	5165,5	2,29	3830,4	1,6	5488,5	2,02	5111,89	1,78
Освіта	23925,7	13,27	28807,5	12,76	27232,7	11,41	30243,2	11,15	30943,07	10,76
Соціальний захист та соціальне забезпечення	51517,6	28,58	69311,3	30,69	63540,2	26,63	75254,4	27,75	88547,27	30,79

Видатки державного бюджету зросли з 180 257,1 млн. грн. у 2009 році до 287 607,7 млн. грн. у 2013 році, або на 107 350,6 млн. грн. Значне місце у структурі видатків державного бюджету становлять видатки на загальнодержавні функції що мають частку у розмірі 17,42 відсотка в 2013 році, та у 2009 році їх питома вага період з 9 663,3 млн. грн. до 14 843,04 млн. грн. У 2013 році питома вага видатків на громадський порядок, безпеку та судову владу становила 13,63 відсотка, що на 0,23 відсотка більше ніж у 2009 році. Вагоме місце у структурі видатків державного бюджету становлять видатки на економічну діяльність, що мають частку у розмірі 14,36 відсотка в 2013 році. Слід зазначити, що у 2009 році їх питома вага складала 18,47 відсотка. Але разом з тим, збільшення видатків на економічну діяльність за цей період становило 8 004,91 млн. грн.

За даний період видатки на охорону навколишнього середовища становлять частку від загальної суми видатків у розмірі 1,59 відсотка у 2013 році та 1,01 відсотка в 2009 році, збільшення за цей період становило 2 770,71 млн. грн. Скорочення у структурі видатків державного бюджету зазнали видатки на житлово-комунальне господарство, що мають частку у розмірі 0,03

відсотка в 2013 році, але в 2009 році їх питома вага складала 0,15 відсотка, за цей період вони зменшилися на 173,74 млн. грн. Видатки на охорону здоров'я мають тенденцію до збільшення, їх частка в 2009 році становить 4,18 відсотка, 2013 році - 4,48 відсотка. Частка видатків на духовний та фізичний розвиток в 2009 році та 2013 році знаходиться майже на однаковому рівні і становить 1,79 та 1,78 відсотка від загальної суми видатків державного бюджету. Необхідно відмітити, що збільшення видатків на духовний та фізичний розвиток за цей період становило 1895,19 млн. грн. Скоротилася частка видатків на освіту, зокрема в 2013 році вони становили 10,76 відсотків, порівняно з 2009 роком 13,27 відсотка. Вагоме місце у структурі видатків державного бюджету становлять видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення, що мають частку у розмірі 30,79 відсотка у 2013 році та 28,58 відсотка у 2009 році.

На даному етапі економічного розвитку необхідним є підвищення якісного рівня планування видатків бюджету та ефективності використання бюджетних коштів. Вагомим є аналіз дефіциту державного бюджету.

Таблиця 3. Динаміка дефіциту державного бюджету України у 2009–2013 роках

Показники	Роки				
	2009	2010	2011	2012	2013
Дефіцит державного бюджету, млн. грн	35517,2	64265,5	23557,6	53445,2	64707,6
Обсяг ВВП, млрд. грн.	913,3	1082,6	1302,1	1408,9	1 454,9
Відношення дефіцит/ ВВП,%	3,9	5,9	1,8	3,8	4,4

З 2009 року по 2013 рік дефіцит державного бюджету збільшився з 35517,2 млн. грн. або 3,9 відсотка ВВП до 64707,6 млн. грн. або 4,4 відсотка ВВП. Найменшим його обсяг був у 2011 році та становив 23557,6 млн. грн., або 1,8 відсотка ВВП.

Висновки. З метою належного формування державного бюджету необхідним є створення сприятливого макроекономічного середовища, здійснення послідовних та дієвих заходів у бюджетно-податковій сфері, забезпечення стійкості системи функціонування державних фінансів. Державний бюджет має забезпечувати відновлення та розвиток економіки країни, здійснення структурних змін в бюджетній сфері.

Одним із завдань при формуванні державного бюджету є забезпечення його збалансованості у середньостроковій перспективі, що передбачає створення стабільної податкової бази на основі формування сприятливих умов для розвитку економіки, своєчасного та достатнього рівня фінансування видатків на соціально-економічні потреби, створення ефективного механізму міжбюджетного регулювання. Доцільним є удосконалення системи планування і виконання видаткової частини державного бюджету виходячи з основних положень програмно-цільового методу формування бюджету.

Список використаних джерел

1. Б'юкенен Дж. Суспільні фінанси і суспільний вибір / Дж. Б'юкенен, М. Масгрейв; [пер. з англ.] – К. : Вид.Дім «Києво-Могилянська Академія», 2004. – 176 с.
2. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>
3. Василук О. Д. Державні фінанси України. – К: ЩОС, 2002. – 608 с.
4. Кейнс Дж. М. Избранные произведения / Кейнс Дж. М.; пер. с англ.; – М., Экономика, 1993. – 540 с.
5. Экономика / Самуэльсон Пол Э., Нордхаус Вильям, Д., 18-е издание: Пер. с англ. – М. : ООО «И.Д.Вильямс», 2010. – 1360 с.
6. Чугунов І. Я. Теоретичні засади розвитку бюджетних відносин// Вісник КНТЕУ. - 2011. - № 4. - С. 13-22.

References

1. Buchanan, J., Masraf, G. Public Finance and public choice [transl. from English.] K. dim "Kyiv-Mohyla Academy", 2004. - 176 S.
2. The budget code of Ukraine : <http://zakon2.rada.gov.ua/>
3. Vasylyk C. D. Public Finance of Ukraine. K: SOC, 2002. - 608 S
4. Keynes, J.M. Selected works [trans. from. eng.] M., Economics, 1993. - 540 s.
5. Samuelson Paul E., William Nordhaus, D., Economy [trans. from. eng.] M. : ООО "I. D. Williams", 2010. - 1360 S.
6. Chugunov I. Theoretical principles of fiscal relations // Bulletin KNTEU. - 2011. - №4. - P. 13-22.

ДАНІ ПРО АВТОРА

Гусаревич Наталія Володимирівна аспірант кафедри фінансів Київського національного торговельно-економічного університету, вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Гусаревич Наталья Владимировна аспирант кафедры финансов Киевского национального торгового-экономического университета, ул. Кіото, 19, м. Киев, 02156, Украина

INFORMATION ON THE AUTHOR

Husarevych Natalia Vladimirovna postgraduate Department of Finance Kyiv National trade and economic University, str. Kioto, 19, m. Kyiv, 02156, Ukraine

УДК 336.71.078.3(477)

ОСОБЛИВІСТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ КОНТРОЛЮ В БАНКАХ

Дерев'яно С.І.

Предмет роботи – сукупність теоретичних і практичних питань суті контролю та його особливостей в банківській сфері України.

Мета роботи – узагальнити, систематизувати та розкрити необхідність застосування контролю в банках.

Метод і методологія проведення роботи – використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема ретроспективного аналізу, групування, порівняння, наукової абстракції, індукції та дедукції, аналізу і синтезу тощо.